

Het uur van het relikwie

Niet elke oorlog wordt op een
slagveld uitgevochten.

The King of the Sofa

Het uur van het relikwie

Hoofdstuk 1 — Wat onder de as bewaard bleef

Toen Maelor de abdij van Khar verliet, zat er as in de naden van zijn handen. Drie dagen had hij tussen ingestorte gewelven gezocht. Nu droeg hij onder zijn mantel een kistje dat nauwelijks meer woog dan een brood, terwijl achter hem de overgebleven klokkenmuur donker tegen de ochtend stond.

Aan de voet van de heuvel lagen de resten van een wagen. Tussen de gebroken spaken hing een kinderschoen.

Maelor bleef even staan. Daarna trok hij zijn mantel dicht en liep verder.

De oorlog duurde al elf jaar. Wat begonnen was als een geschil tussen de koning en de oostelijke hertog over een erfopvolging, werd inmiddels gevoed door tolrechten, vergelding en de angst om voor niets zoveel mensen verloren te hebben. Wie de bruggen bezat, beheerste de graanhandel. Wie de graanhandel beheerste, kon soldaten betalen. De dorpen langs de rivier betaalden telkens opnieuw.

Eikenwade was tot dusver gespaard gebleven voor brandstichting. Voor de rest niet. De begraafplaats had een tweede omheining gekregen. In de bakkerij werden de broden kleiner. Kinderen herkenden een ruiter eerder aan zijn wapens dan aan zijn gezicht.

Maelors toren stond op een beboste hoogte boven het dorp. Hij had er jarenlang boeken verzameld en geprobeerd nuttig te zijn: een verzakte waterput verstevigen, een lekkend dak herstellen, 's winters een zwakke haard brandend houden. Toch was hij steeds meer tijd achter zijn gesloten deur gaan doorbrengen. Kleine hulp voelde beschamend klein wanneer de volgende vluchtelingenwagen alweer kwam.

In de verborgen bibliotheek van Arken had hij uiteindelijk een verwijzing gevonden naar de Zielvlam.

Nu zette hij het kistje op zijn tafel.

Het hout was zwart, maar niet verkoold. Vier koperen sluitingen omvatten het deksel. Binnenin rustte een melkachtige steen, gevat in zilveren takken die om elkaar groeiden zonder elkaar te verstikken. Het geheel paste in twee handen.

Maelor raakte de steen aan. Die werd warm.

Een ogenblik hoorde hij geen wind meer, maar ademhaling: veel mensen, dicht bij elkaar, alsof hij achter een deur stond waar een menigte sliep.

Hij trok zijn vingers terug.

Naast het kistje legde hij zijn afschrift van het oude handschrift. De makers hadden de Zielvlam geen wapen genoemd. Zij beschreven een licht dat mensen voor korte tijd het leven van een ander kon laten voelen. Geen gehoorzaamheid, geen vergeten. Een onderbreking van de zekerheid waarmee iemand zijn vijand tot iets minder dan een mens maakte.

Het ritueel moest om één uur na middernacht beginnen. Vier planten waren nodig, vers verzameld door vier getuigen: maanalsem, vredesriet, nachtsalie en schimrankbloesem. Hun

rook opende de steen; de getuigen moesten de drager bijstaan wanneer de Zielvlam zijn verborgen beweegredenen blootlegde.

Verderop stond de waarschuwing die Maelor inmiddels uit zijn hoofd kende.

Wie het licht naar buiten wil dragen, ontmoet eerst de oorlog in zijn eigen hart.

Hij sloeg de bladzijde om.

De vlam leeft van wat de drager uit vrije wil afstaat. Geen geleend vuur zal haar voeden.

In de marge had hij geschreven: *De volledige gave?*

Zijn gave was het vermogen waarmee hij sinds zijn jeugd warmte, licht en beweging kon sturen. Als hij die voorgoed moest afstaan, zou hij het doen. Hij had zelfs de mogelijkheid van zijn dood overwogen, om die telkens weer weg te schuiven. Oude schrijvers gebruikten graag grote woorden. Misschien bedoelden zij slechts dat een tovenaars zonder magie niet langer dezelfde mens was.

Nog voordat hij verder kon lezen, werd beneden op de deur gebonsd.

Darian stond buiten, zijn leren voorschot nog om. De jonge smid hield de teugels van een bezweet paard vast. Naast hem zat een uitgeputte bode op de drempel.

Bij de rivierbrug verzamelden zich twee legers. De hertog wilde bij dageraad oversteken. De koninklijke bevelhebber had bevolen de dorpen op de westelijke oever te ontruimen en de voedselvoorraden te verbranden.

Eikenwade lag op de westelijke oever.

Maelor keek naar de rook boven het verre dal.

Die middag sprak hij bij de dorpsput.

Hij vertelde over het relikwie, over de kans de bevelhebbers tot luisteren te bewegen, over de vier planten die daarvoor nodig waren. Hij zei dat het ritueel pijnlijke herinneringen kon oproepen. Hij zei niet dat het openen van het kistje die werking al voorzichtig op gang bracht, of dat hij de prijs van de laatste handeling niet begreep.

Terwijl hij sprak, zag hij hoe aandachtig de mensen luisterden. Het deed hem goed op een manier die hij niet wilde onderzoeken.

Torren, de oude visser, meldde zich als eerste. Hij had twee zonen verloren en kende elk bevaarbaar stroompje rond het Zwarte Ven.

Elske stapte naast hem. De bakkeres was weduwe; haar donkere haar verdween onder een doek met meelvlekken. Zij wist waar op de kalkhelling maanalsem groeide.

Darian nam de tekening van de nachtsalie aan voordat Maelor zijn uitleg had afgemaakt.

De vierde was Liora.

Ze was zeventien en woonde sinds het verdwijnen van haar vader bij Elske. Voor die tijd had ze Maelor vaak geholpen boeken te ordenen. Hij had haar leren lezen; tegenwoordig kwam ze zelden nog boven op de heuvel.

‘De wachttorens bij het oude pad,’ zei ze, kijkend naar de tekening van de schimrank. ‘Daar heb ik die bloemen gezien.’

Elske fronste. 'De bovenste verdieping is ingestort.'

'Ze groeien beneden. Mijn vader liet ze mij zien toen we er hout sprokkelden.'

'Niemand hoeft dit te doen,' zei Maelor.

Liora keek langs hem heen naar de gezinnen die beddengoed op karren bonden.

'Dan moet u ons wel vertellen wat we kiezen.'

Hij had op dat moment alles kunnen zeggen.

In plaats daarvan beloofde hij dat hij hen zou beschermen. Vervolgens liet hij hen, zoals het handschrift voorschreef, ieder de zilveren houder aanraken. Daarmee verbonden de getuigen zich aan het ritueel.

Voor hun vertrek liet Elske de dorpelingen afspreken wie de kinderen, zieken en voedselwagens naar de oude steengroeve zou begeleiden. Er liep een smal pad heen dat soldaten te paard moeilijk konden volgen. Ook als de tovenaars gelijk had, vond zij, moesten er dekens en brood klaarliggen.

Maelor wilde zeggen dat vluchten misschien niet nodig zou zijn. Hij zweeg toen hij zag dat niemand op die geruststelling wachtte.

Hoofdstuk 2 — Vier wegen door de schemering

Torren koos zijn platte schuit voor de tocht naar het Zwarte Ven. De oever leek op sommige plaatsen stevig, maar onder het mos lagen met water gevulde gaten. Hij bleef in de boot en duwde zich met een lange stok tussen het gewone riet door.

Het vredesriet stond verderop, waar witachtige nerven oplichtten in de stengels. Zijn moeder had hem geleerd het met rust te laten. Het hoorde bij verhalen over verdwaalde zielen en wensen die beter onuitgesproken bleven.

Torren trok de schuit tegen een oude paal en sneed drie stengels af.

Toen hoorde hij achter zich water slaan.

'Wacht toch,' zei een stem.

Hij draaide zich zo bruusk om dat de boot kantelde. Zijn vingers grepen de rand.

Er was niemand. Een meerkoet schoot tussen de stengels weg.

Toch kende hij die stem. Bram, zijn jongere broer, had altijd geklonken alsof hij op het punt stond te lachen.

Torren legde het riet neer. Op zijn duim zat een dunne snee. Hij bleef ernaar kijken tot zijn ademhaling rustiger werd. Vervolgens duwde hij zich terug naar open water, zonder nog eenmaal om te zien.

Op de noordelijke helling knielde Elske tussen bleke stenen. De maanalsem droeg zilvergrijze blaadjes met een donkere middennerf. Ze vergeleek ze zorgvuldig met Maelors tekening en plukte alleen de bovenste scheuten.

Beneden reden twee boerenwagens voorbij. Een klein meisje keek omhoog en zwaaide.

Elske zwaaide terug. Daarna dacht ze aan haar man, die op deze helling ooit haar mand had gedragen. Er waren goede dagen geweest. Dat maakte het moeilijker om over de andere te spreken: de gesloten deur, zijn stem die zachter werd voordat hij haar vastgreep, haar eigen gewoonte om eerst zijn stemming te peilen en pas daarna iets te zeggen.

Toen hij naar de oorlog vertrok, had ze gehuild. Die avond had ze voor het eerst in maanden gegeten zonder te luisteren naar voetstappen.

Ze schaamde zich nog altijd voor de opluchting die ze toen had gevoeld.

In haar handen knisperden de bladeren. Even meende ze haar man haar naam te horen zeggen.

Ze stopte de maanalsem in de mand en stond op.

Darian vond de nachtsalie onder jonge beuken. De diepblauwe bloemen waren nog gesloten; hij herkende de plant aan de bijna zwarte stengel en de roodachtige onderkant van het blad.

Een tak knapte achter hem.

Zijn hand vloog naar de kleine hamer aan zijn riem. Sinds soldaten hem bij een vordering op zijn knieën hadden gedwongen, droeg hij die overal mee.

Nu stelde hij zich voor dat er iemand tussen de bomen vandaan kwam. Een soldaat. Dezelfde soldaat.

Hij voelde een gretigheid die hem deed schrikken.

Het geluid bleek afkomstig van een ree. Het dier keek op en verdween in lange sprongen tussen de stammen.

Darian liet de hamer los. Hij plukte meer salie dan nodig was en scheurde bij zijn haastige vertrek zijn mouw aan een braamstruik.

Liora bereikte de wachttorens toen de zon onder de bomen zakte.

Ze bleef op de begane grond, waar de muren nog stevig stonden. Boven haar hing een gebroken trap als een rij losse tanden. Door het verdwenen dak viel avondlicht op de schimrank die langs het binnenwerk omhoogliep.

De witte bloemen waren nog dicht.

Haar vader had haar ooit verteld dat ze pas opengingen wanneer de vogels hun laatste roep hadden gegeven. Daarna had hij gelachen en toegegeven dat de bloemen zich waarschijnlijk weinig van vogels aantrokken. Hij wist alleen dat je moest wachten tot het donker werd.

Liora ging op een platte steen zitten.

In de lente was hij opgeroepen om met zijn wagen voedsel naar het leger te brengen. De bode had gezegd: drie weken. Na vijf maanden was een knecht teruggekeerd met de mededeling dat het konvooi bij de oostelijke dijk was aangevallen. Meer wist niemand.

Sindsdien had Liora elk paard op de dorpsweg gehoord.

‘Je had kunnen weigeren,’ fluisterde ze.

Ze wist dat weigeren gevangenisstraf kon betekenen. Ze wist ook dat weten weinig hielp tegen het beeld van zijn rug toen hij wegreed.

In de schaduw naast de deuropening leek iemand te bewegen.

Liora stond op.

‘Vader?’

Een losse strook klimop zwaaide in de wind. Er was geen gestalte, geen antwoord. Toen ze weer naar de rank keek, stonden de eerste bloemen open.

Ze plukte er zes. Eén ervan had een geknakte steel; die stak ze afzonderlijk in haar mantelzak.

Bij terugkomst brandde licht in Maelors toren. Elske en Darian waren er al. Torren zat bij de haard en hield zijn handen zo dicht bij het vuur dat Elske hem vroeg of hij niets voelde.

‘Beter dan jij denkt,’ antwoordde hij.

Niemand reageerde.

De ronde benedenkamer was veranderd. Op de tafel stonden een bronzen schaal, een stenen vijzel en vier lage kommen. In het midden rustte de Zielvlam op een sokkel. Maelor had de luiken opengezet, zodat de rook later kon wegtrekken.

Boven hun hoofden tikte het uurwerk. Darian had de versleten pennen vervangen; zware gewichten hielden de tandwielen in beweging. Maelors spreuken zorgden voor de nauwkeurigheid die een gewoon uurwerk miste.

De tovenaars nam hun oogst aan. Hij controleerde elk blad en iedere stengel. Daarna spreidde hij de planten uit op droogrekken boven een gelijkmatige, betoverde warmte. Het vocht trok eruit zonder dat de bladeren zwart werden.

Elske haalde brood en kaas uit haar mand. Ze had het broodmes meegenomen waarmee ze gewoonlijk de grote roggebroden sneed.

‘Eerst eten,’ zei ze.

Darian brak een stuk af. ‘Als de soldaten komen, moeten we de brug vernielen.’

‘En de mensen op de andere oever?’ vroeg Torren.

‘Hadden die eerder moeten vertrekken.’

‘Zoals mijn zonen zeker.’

‘Dat zei ik niet.’

‘Dat bedoelde je wel.’

Liora zag Maelor opkijken. Heel even leek hij iets te willen zeggen over de steen. Toen boog hij zich weer over de droogrekken.

Zij keek naar het open kistje naast de sokkel.

Uit een van de koperen sluitingen stak een smal strookje perkament, beschreven in dezelfde taal als de boeken waaruit hij haar vroeger had leren lezen.

Het woord bovenaan kon ze zonder moeite ontcijferen.

Waarschuwing.

Hoofdstuk 3 — De leugen aan tafel

Tegen middernacht waren de kruiden droog. Elske wreef de maanalsem fijn. Torren sneed het vredesriet in dunne ringen. Darian stampte de nachtsalie, harder dan nodig was, terwijl Liora de bloembladeren van hun groene kelken scheidde.

Maelor woog de delen af op een kleine balans. Het vertrouwde werk stelde hem gerust. Gewichten, verhoudingen, een vlam die luisterde naar zijn hand: hier bestonden antwoorden die zich lieten controleren.

Aan tafel werd nauwelijks meer gegeten.

‘Tijdens de hongersnood had jouw schoonvader nog meel,’ zei Torren plotseling.

Elske keek op. ‘Weer dat verhaal?’

‘Mijn vrouw stond bij jullie deur.’

‘En ik gaf haar brood.’

‘Twee dagen later.’

Elske legde haar handen plat op tafel. ‘Ja. Twee dagen later.’

De bekentenis maakte Torren bozer dan een ontkenning zou hebben gedaan.

Darian sloeg de stamper neer. ‘Jullie praten al jaren over wie wanneer een korst gekregen heeft. Ondertussen nemen soldaten alles wat ze willen.’

‘Jij verkoopt hun speerpunten,’ zei Elske.

‘Ik moet leven.’

De klok sloeg twaalf. Bij iedere slag voelde Maelor de steen achter zich warmer worden, hoewel hij hem niet aanraakte.

Hij wilde hen tot stilte dwingen. Eén woord, goed uitgesproken, kon hun kaken verlammen. Voor hooguit een ogenblik. Genoeg om zijn werk af te maken.

De vanzelfsprekendheid van die gedachte maakte hem misselijk.

‘Leg het gereedschap neer,’ zei hij.

‘Begin zelf,’ antwoordde Liora.

Ze hield het strookje perkament omhoog.

Maelor herkende het. Hij had de waarschuwing gelezen toen hij het relikwie vond en het strookje daarna weer tussen de sluiting geschoven. Het was geen vergeten bladzijde.

Liora las langzaam voor.

‘Wanneer de steen uit zijn huis genomen wordt, hoort wie zich eraan verbindt zijn eigen verborgen stem luider. Verwar haar niet met waarheid. De Zielvlam toont wat iemand draagt, niet alles wat werkelijk is.’

Torren stopte met snijden.

‘Bram,’ zei hij zo zacht dat alleen Elske het hoorde.

Liora keek naar de tovenaars. ‘U wist dat dit kon beginnen voordat de kruiden brandden.’

Maelor hield nog altijd een gewichtje tussen duim en wijsvinger. Hij legde het voorzichtig neer.

‘Ja.’

‘En toch liet u ons vertrekken.’

‘Ik verwachtte herinneringen. Onrust. Niet deze hevigheid.’

‘U vroeg niet eens wat wij hadden meegemaakt.’

Dat trof hem. Hij had hun manden gecontroleerd, hun oogst bewonderd, hun terugkomst geteld. Niemand had hij gevraagd hoe het gegaan was.

Liora las verder. Het kistje kon de werking opnieuw insluiten, zolang de laatste gave niet was aanvaard. Daarna was het ritueel onomkeerbaar. Zowel de steen als het geschonken vuur zou volledig worden verbruikt.

‘Welk vuur?’ vroeg Elske.

Maelor vertelde over de prijs.

‘U dacht dat uw toverkracht genoeg zou zijn,’ zei Liora.

‘Ik hoopte het.’

‘Dat is iets anders.’

Hij knikte.

Darian schoof zijn stoel achteruit. ‘En als het uw leven vraagt?’

Maelor vond geen antwoord dat niet laf klonk.

‘Dan moet ik kiezen wanneer ik het weet.’

‘U hebt ons niet laten kiezen,’ zei Elske.

De kamer leek kleiner te worden. Maelor voelde hun wantrouwen als een belediging, en achter die belediging de verleiding om zich boven hen te plaatsen. Hij had jaren gezocht. Zij hadden één avond opgeofferd. Wie waren zij om hem ter verantwoording te roepen?

Hij hoorde zijn eigen adem versnellen.

Toen nam hij de Zielvlam van de sokkel, legde haar terug in het kistje en sloot alle vier de sluitingen.

Het was alsof een aanhoudende hoge toon ophield.

Torren zakte achterover. Darian bekeek de stamper in zijn hand en legde hem neer. Elske draaide het broodmes op tafel met de scherpe kant van zich af.

Liora bleef staan.

‘Het spijt me,’ zei Maelor. ‘Ik was bang dat jullie zouden weigeren als ik alles vertelde.’

‘Misschien hadden we dat gedaan,’ antwoordde ze.

Hij dwong zichzelf niet tegen te spreken.

Er volgde een stilte waarin de gewone geluiden terugkeerden: wind in de luiken, het tikken van het uurwerk, hout dat knapte in de haard.

Maelor gaf hun het volledige afschrift. Ze lazen samen wat hij wist en wat hij slechts vermoedde. De vier getuigen dienden niet als brandstof. Hun taak was hem bij de werkelijkheid te houden. De kracht moest uit zijn eigen vrije keuze komen; andermans leven kon hij niet aanbieden.

Als zij wilden vertrekken, zou hij helpen bij de ontruiming.

Elske liep naar het raam. In het dorp bewogen de laatste lantaarns richting de steengroeve.

‘Ik blijf,’ zei ze uiteindelijk. ‘Maar als iemand wil stoppen, sluiten we het kistje. Ook als u het daar niet mee eens bent.’

Maelor schoof het naar haar toe.

Torren wreef over zijn gezicht. ‘En niemand gebruikt wat hij van een ander hoort later als wapen.’

Darian knikte. Hij maakte de hamer van zijn riem los en legde hem bij de deur.

Alleen Liora had nog niets gezegd.

‘Het kan mijn vader dus niet vinden,’ zei ze.

‘Nee.’

‘En als ik hem zie, bewijst dat niets.’

‘Dan zie je wat jij je herinnert of vreest.’

Ze ging langzaam weer zitten. ‘Dan blijf ik om u daaraan te herinneren.’

Maelor trok met krijt een cirkel rond de sokkel. Hij legde uit dat die de werking tijdens het ritueel binnen de kamer zou houden. Pas bij de laatste gave zou het licht naar buiten kunnen, langs de wegen waarmee mensen in dit land door herinnering en ontmoeting verbonden waren.

Buiten schoof een wolk voor de maan.

De getuigen namen hun plaatsen in. Elske hield het kistje op haar schoot totdat ieder opnieuw had ingestemd. Toen pas opende zij de sluitingen.

Ditmaal keek Maelor hen alle vier aan voordat hij de steen aanraakte.

Hoofdstuk 4 — Het eerste uur

Om één uur sloeg de klok eenmaal.

Maelor strooide het mengsel op de gloeiende houtskool in de bronzen schaal. Een dunne rookdraad steeg op. Bij de Zielvlam boog hij af, tegen de tocht in, en wond zich om de zilveren takken.

De steen werd helder.

Torren zag water.

Hij was weer jong, met sterke handen en een broer die beter viste, gemakkelijker vrienden maakte en altijd als eerste het woord kreeg. Ze hadden ruzie gehad. Bram was ondanks de harde wind uitgevaren; Torren had vanaf de aanlegsteiger toegezien hoe de boot bij het keren omsloeg.

Er lag een werplijn naast zijn voet.

In zijn herinnering duurde alles vreselijk lang. Het ogenblik waarin hij dacht: red jezelf dan maar. De schaamte die daarop volgde. De lijn die hij eindelijk wierp, te kort, omdat Bram al verder was afgedreven.

Niemand kon weten of een snellere worp zijn broer had gered. Torren had van die onzekerheid een schuilplaats gemaakt. Veertig jaar lang had hij verteld dat er geen lijn geweest was.

‘Ik wachtte,’ zei hij.

De woorden kwamen nauwelijks over zijn lippen.

‘Ik was kwaad en ik wachtte.’

Aan de overkant van de cirkel begon Elske te trillen. Ze rook het bier in de adem van haar man. Haar pols deed pijn waar zijn vingers ooit hadden gezeten.

Daarna stond ze weer alleen in haar keuken, op de avond van zijn vertrek. Ze hoorde zichzelf opgelucht uitademen.

Een goede vrouw had hem gemist, zei een stem die precies op de hare leek.

Haar hand zocht iets om zich aan vast te houden. Liora schoof dichterbij, zonder de krijtlijn te overschrijden.

‘Kijk naar mij,’ zei het meisje.

Elske probeerde het.

‘U deed hem niets aan door niet meer bang te willen zijn.’

De keuken vervaagde. Elske zag een jong gezicht, ernstig en bleek, en voelde vingers om haar ongeschonden pols.

Darian hoorde intussen gelach.

De soldaat stond voor hem. Ditmaal lag de man op zijn knieën. Darian hoefde alleen zijn arm te heffen.

Hij deed het.

Zijn hand was leeg.

Aan de rand van zijn blik zag hij de hamer naast de deur liggen, waar hij hem zelf had neergelegd. Die kleine, eerdere beslissing gaf hem houvast. Hij kon zich herinneren dat hij een andere keuze had gemaakt.

Langzaam liet hij zijn arm zakken.

‘Ik wil dat hij weet hoe het voelde,’ zei hij hees.

‘Dat begrijp ik,’ antwoordde Elske.

Ze zei niet dat hij daarom mocht slaan.

Liora zag haar vader bij de dorpsput staan. Zijn mantel was heel, zijn wagen beladen. Hij keek niet naar haar.

Ze wilde achter hem aan rennen, maar voelde Elskes hand nog in de hare.

‘Ik weet niet waarom je niet terugkwam,’ zei ze tegen het beeld. ‘Ik weet het gewoon niet.’

Haar vader draaide zich om. Zijn gezicht had geen ogenblik lang een vaste vorm. Toen begreep ze hoe vaak ze zelf had ingevuld wat hij gedacht moest hebben.

Ze hilde zonder hem nog iets te vragen.

Maelor hoorde hun stemmen van ver.

Voor hem lag een stad met geopende poorten. De koning en de hertog stonden naast elkaar op een trap. Tussen hen in stond hijzelf, in witte gewaden. Mensen riepen zijn naam. Een kind wees naar hem; de moeder boog.

Hij voelde een vreugde die niets met hun veiligheid te maken had.

Het beeld veranderde. Iemand in de menigte weigerde te knielen. Maelor stak geërgerd zijn hand uit.

De man viel op zijn knieën.

‘Nee,’ fluisterde Maelor.

Maar de voldoening was er geweest.

Hij probeerde een spreuk te vormen om het visioen te breken. De Zielvlam begon onmiddellijk donker te kleuren. Zijn verlangen om zelfs dit beeld te beheersen drukte tegen de krijtcirkel. Een dunne scheur verscheen in het zilveren omhulsel.

‘Maelor,’ zei Liora.

Hij hoorde haar nauwelijks.

‘U bent hier.’

Het witte terras wankelde. Hij zag de stenen vloer, de bronzen schaal, vier mensen die bang waren en toch bleven.

Hij liet zijn staf los.

‘Ik wilde dat ze mij nodig hadden,’ zei hij. ‘Niet alleen dat ze veilig waren.’

De donkere rand van de steen trok zich terug.

Nu voelde hij voor het eerst wat de Zielvlam werkelijk vroeg. Zijn gave lag niet als een mantel om zijn leven heen. Ze was erin gegroeid: iedere ademhaling, ieder warm ogenblik, alles wat hem nog aan dagen en jaren restte. Het licht kon zich alleen verspreiden als hij die gehele bron prijs gaf.

Hij zou sterven. Er bestond geen verborgen uitweg in een beter gekozen woord.

‘Elske,’ zei hij. ‘Houd het kistje klaar.’

Ze stond onmiddellijk op. ‘We kunnen stoppen.’

‘Ja.’

Dat antwoord maakte de keuze zwaarder. Hij hoefde niet te sterven. Ze konden de steen sluiten, het dorp verlaten en proberen elders verder te leven.

Maelor keek naar de trap. Boven lagen zijn boeken; buiten wachtte de tuin die hij in het voorjaar wilde herstellen. Hij wilde die dingen nog.

‘Het vraagt mijn leven,’ zei hij.

Torren sloot zijn ogen. Darian schudde zijn hoofd.

‘En u weet niet of ze daarna vrede sluiten,’ zei Liora.

‘Nee. Alleen dat ze een kans krijgen elkaar anders te zien.’

Hij wachtte tot het verlangen naar het witte terras was uitgewoed. Er kwam geen zuiverheid voor in de plaats. Hij bleef bang, trots en gehecht aan wat hij verliezen zou.

Maar hij dacht ook aan de kinderschoen tussen de wagenwielen.

‘Ik kies ervoor,’ zei hij.

Liora pakte zijn vrije hand. ‘Dan vertellen we wat er werkelijk gebeurd is.’

‘Ook mijn leugens.’

‘Ook die.’

Maelor knikte en legde zijn andere hand op de steen.

‘Mijn leven,’ zei hij. ‘Geen ander.’

Het zilver opende zich.

Licht vulde de kamer, ging door de ramen en de muren en verdween over het land. De krijtcirkel werd wit, de offerschaal barstte. Liora voelde haar vingers warm worden en daarna leeg.

Toen ze weer kon zien, lag er as waar Maelor had gestaan. De steen en het zilver waren verdwenen.

Niemand hoorde een stem. Er bleef geen vonk over die later gewekt kon worden.

De Zielvlam had alles gegeven wat zij bevatten kon.

Hoofdstuk 5 — Wat de ochtend bracht

Een tijdlang bewogen ze niet.

Toen tikte boven hen het uurwerk verder, en dat gewone geluid deed Elske huilen. Darian pakte een schoon stuk linnen. Samen verzamelden ze de as. Torren bleef bij de deur zitten, alsof iemand daar nog kon binnenkomen die hij moest waarschuwen.

Liora raapte Maelors staf op.

Het hout voelde koud. Toen ze haar mantel dichttrok, vond ze de bloem met de geknakte steel. Ze legde haar tussen twee bladzijden van het handschrift en sloot het boek.

Tegen de ochtend gingen ze naar de steengroeve.

De dorpelingen vroegen waar Maelor was. Elske antwoordde voordat iemand hoop uit hun stilte kon halen. Ze vertelde dat hij gestorven was en dat ze nog niet wisten wat zijn offer had bereikt.

Niemand ging onmiddellijk naar huis. Ze wachtten tot een verkenners terugkwam van de rivierweg.

Er was niet gevochten bij de brug.

Later verscheen een koninklijke officier met twee begeleiders. Het bevel om voorraden te verbranden was ingetrokken. Beide legers hielden voorlopig hun positie. Er werden gewonden uitgewisseld.

‘Waarom?’ vroeg Darian.

De officier wreef over zijn ongeschoren kaak.

‘Onze bevelhebber liet vannacht een gevangen jongen bij zich brengen. Hij wilde weten waar de oostelijke ruiters lagen. Maar toen vroeg hij hoe de jongen heette. Of zijn moeder nog leefde.’

Hij zweeg even.

‘Daarna stuurde hij een onderhandelaar naar de overkant.’

Ook daar was iets gebeurd. Een kapitein had geweigerd vluchtelingen van de brug te jagen. Zijn manschappen waren achter hem gaan staan. De hertogelijke bevelhebber had de oversteek uitgesteld en de onderhandelaar ontvangen.

De officier wist niets van een relikwie. Liora vertelde hem nog niet wat er in de toren gebeurd was. Ze vroeg of er lijsten van gevangenen en vermiste voerlieden konden worden uitgewisseld.

Hij beloofde het verzoek mee te nemen.

Die middag begroeven ze Maelors as onder de oude perenboom bij zijn toren. Er kwamen geen vorsten. De mensen die hij met hun put en hun daken geholpen had, droegen de baar waarop het kleine linnen pakket lag.

Darian wilde op de grafsteen zetten dat Maelor Eikenwade had gered.

Liora vroeg om alleen zijn naam en de jaren van zijn leven.

‘De rest schrijf ik op,’ zei ze. ‘Daar zijn meer woorden voor nodig.’

De eerste wapenstilstand duurde drie dagen. Daarna werden het er tien. Voor vrede waren maanden nodig, met gezanten die soms kwaad opstonden en toch terugkeerden. De legers moesten gevoed worden zonder nieuwe plunderingen. Gevangenen moesten naar huis. De ruzie over de riviertollen verdween niet doordat iemand zich een nacht lang had geschaamd.

Maar de onderhandelingen waren begonnen. Uit andere garnizoenen kwamen berichten over geweigerde brandstichtingen, vrijgelaten gevangenen en bevelhebbers die hun orders herzagen. Niet iedereen had naar het licht geluisterd. Genoeg mensen deden het wel om een nieuwe veldtocht moeilijker te maken dan een overeenkomst.

Negen maanden later ondertekenden de koning en de hertog het vredesverdrag. De bruggen kwamen onder gezamenlijk toezicht, de tolgelden werden vastgelegd en de huursoldaten kregen hun achterstallige soldij voordat hun eenheden werden ontbonden.

De oorlog die elf jaar had geduurd, was voorbij.

In Eikenwade was de vrede eerder begonnen en verliep ze moeizamer dan de dorpsliederen later beweerden.

Torren bezocht Brams dochter. Zij woonde aan de benedenloop van de rivier en had haar vader nauwelijks gekend. Hij vertelde haar over de werplijn, over zijn aarzeling en over de leugen die hij daarna had volgehouden.

Ze vroeg hem weg te gaan.

Hij ging.

Daarna legde hij dezelfde verklaring af bij de dorpsoudsten. Hij kon niet verlangen dat één bekentenis veertig jaar ongedaan maakte.

Elske sprak met Liora over haar huwelijk, eerst aarzelend, later zonder bij iedere pijnlijke herinnering een goede te zoeken om haar man te verdedigen. Ze bleef soms om hem rouwen. Op andere dagen voelde ze alleen opluchting. Ze leerde beide toe te laten.

In de bakkerij hing ze een krijtbord waarop stond hoeveel brood er voor de gemeenschappelijke voorraad apart werd gehouden. Niemand hoefde nog te raden wat achter haar deur verborgen bleef.

Darian hervatte zijn werk na drie dagen. De voedselwagens hadden kapotte assen; er waren scharnieren, nagels en nieuwe banden om wagenwielen nodig. Hij werd niet plotseling een zachtaardige man. Wanneer zijn woede oplaaide, legde hij voortaan eerst neer wat hij vasthield.

Zijn kleine hamer bleef in de smidse.

Liora schreef brieven.

Via de uitgewisselde lijsten vond ze een overlevende van haar vaders konvooi. De man kwam haar in de herfst bezoeken. Hij vertelde dat haar vader bij de aanval gewond was geraakt en twee dagen later gestorven was. De overlevenden hadden hem begraven bij een veldkapel. De kapelwachter had zijn naam genoteerd.

Elske ging met haar mee.

Liora zag de inschrijving, sprak met de oude kapelwachter en stond ten slotte bij de rij eenvoudige graven. Op dat van haar vader legde ze een houten vogel die hij voor haar had gesneden.

Ze had eindelijk een plaats om afscheid te nemen.

De toren werd een school en een huis voor de boeken. Liora schreef het verslag van de nacht met hulp van de drie anderen. Ze nam Maelors bedrog erin op, hun angst, hun ruzies en zijn laatste keuze. Toen een rondreizende zanger vroeg of hij van Maelor een onfeilbare wijze mocht maken, gaf ze hem het hele verslag te lezen.

Vijf jaar later was de perenboom voor het eerst weer zwaar van vruchten.

De kinderen plukten de laagste takken terwijl Darian een ladder vasthield. Torren sorteerde de peren in manden. Vanuit het dorp kwam Elske met brood en een pot honing.

Liora sloot boven het boek waarin de gedroogde schimrankbloem lag. Het relikwie was verdwenen, Maelor was dood, haar vader was begraven. Er was niets meer waarop zij moest blijven wachten.

En, er was vrede.